

# Divan-ı Hikmet Ahmet Yesevi

## Divân-ı Hikmet Önemi Konusu Özellikleri Hakkında Kısa Bilgi

Ahmed Yesevi'nin 12. yüzyılda halka İslamiyet'i öğretmek amacıyla söylediği şiirlere hikmet, bu şiirlerin toplandığı esere Divân-ı Hikmet adı verilir. Hikmetler, dinî-tasavvufi şiirlerdir. 12. yüzyılda büyük Türk mutasavvıf Ahmet Yesevi'nin öğretilerini yaymak için söylediği şiirleri içeren bir eserdir. 144 hikmet, 1 münacattan oluşur. 2009'da yeni bulunanlarla hikmet sayısı 217 olmuştur. Yaşadığı bölgede, İslamiyet'i yeni kabul eden Türkler bulunduğundan göçebe Türklerin anlayabileceği sade bir dille yazılmıştır. İslam dininin esaslarını, İslam peygamberinin hayatını ve mucizelerini, Allah'a ulaşma yollarını, **Yesevilik tarikatının** temel ilkelerini, tasavvuf adabını, kıyamet ve dünya hâllerini anlatır.

Öğreticiliğin ön planda olduğu bu şiirler, dini ve tasavvufi görüşleri yaymak amacı taşıdığından sanat yönü zayıftır. Şiirler dördlüklerle ve hece ölçüsüyle söylenmiştir. Hakaniye lehçesi ile yazılmıştır. Eserin amacı halka İslam'ı öğretmektir. 4+3 ve 4+4+4 hece kalıpları kullanılmıştır. Koşma nazım şekliyle yazılmıştır. Gazel ve mesnevi nazım şekliyle yazılanlar da vardır. Ahmed Yesevi'nin görüşleri Anadolu'da tasavvufun temellerini oluşturur.

Aşağıdaki metin, Geçiş Dönemi'ne ait olup Hoca Ahmed Yesevi'nin "hikmet" adını verdiği şiirlerinin yer aldığı; öğrencileri tarafından toplanarak kitap hâline getirilen Divanı Hikmet'ten alınmıştır. Metinde Allah'a iyi bir kul olmak için neler yapılması gerektiği anlatılmıştır. Ayrıca metin öğüt niteliği de taşımaktadır. Metin dördlükler hâlinde, hecenin (4+4+3 = 11)'li ölçüsüyle yazılmıştır.

### HİKMET

Tevbe kılıp Hakk'a yangan âşıklarğa  
Uçmah içre dört arığda şerbeti bar  
Tevbe kılmay hak yanmağan ğâfilleğa  
Tar lahidde katığ azâb hasreti bar

Uçmah mülkin ukğan kullar tevbe kilsun  
Tevbe kılıp hazretiğa yavuk bolsun  
Hür u kusur ğılmân vildân hadim bolsun  
Elvan elvan kiyer teşrif hilatı bar

Tevbe kılğan âşıklarğa nuru irür  
Tüni küni sâyim bolsa köngli yarur  
Kaça ölüp ğürge kirse gün kingür  
Uğan izim rahim rahman rahmeti bar

Tevbesizler bu dünyadan kiçmes bilür  
Ölüp barsa ğür azabın körmes bilür  
Kıyamet kün tang arasât atmas bilür  
Heyhat heyhat mevha feryâd kümleri bar

Namaz rûze sevbe üzre barğanlarğa  
Hak yoluğa kirip kadem koyğanlarğa

Uşbu tevbe birle anda barğanlarğa  
Yarlıkanmış kullar birken sohbeti bar

## **Divân-ı Hikmet'in Günümüz Türkçesiyle**

Tevbe kılıp Hakk'a dönen âşıklara

Cennet içinde dört pınarda şerbeti (tatlı içeceği) var.

Tevbe kılmayıp Hakk'a dönmeyen gafillere

Dar lahidde (Allah katında) kah azap (çekme) hasreti var.

Cennet mülkünü anlayan (isteyen) kullar tevbe kılsın;

Tevbe kılıp huzuruna (Allah'a) yakın olsun;

Huri (cennet kızları), köşkler, gılman (cennet gençleri), vıldan (onlara) hizmet kılsın;

(Onların) Türlü türlü giydiği şeref hil'ati (elbisesi) var.

Tevbe kılan âşıklara nuru erer;

Gece gündüz oruçlu olsa, gönlü (ilahi ışıkla) parlar;

Öldüğünde kabre girse, kabri genişler;

Kadir Rabb'im rahim, rahman, rahmeti (karşılıksız bağışlaması) var.

Tevbesizler (tevbe etmeyenler) bu dünyadan göçülmez bilir;

Ölüp varsa, (öldüklerinde) kabir azabını (yok sanarlar) görmez bilir; Kıyamet günü insanların diriltiip toplanacaklarını bilmezler Heyhat heyhat, nevha feryad (hıçkırıklarla ağlayacak) günleri var.

Namaz (kılıp), oruç (tutup), tevbe (ederek) üzere (Allah'a) varanlara Hak yoluna girip ayak koyanlara,

Bu tevbeyle âhirete varanlara.

Bağışlanmış kullar ile sohbeti var.

## **Divân-ı Hikmet Ahmet Yesevi Kimdir Hayatı Biyografisi**

(1093?-1166) Dinî-tasavvufi şiirin öncüsü olan Ahmed Yesevî, şair ve din büyüğü olarak Türk dünyasının manevi hayatını etkilemiş nadir kişilerdendir. İyi bir tahsil gören, Arapçayı, Farsçayı ve İslami ilimleri bilen Ahmed Yesevi'nin küçük yaşta iken kerametleri yayılmıştır. Düşüncelerini yayabilmek için hece ölçüsü ve yalın bir Türkçeyle tasavvuf şiirleri söylemiştir. "Hikmet" adı verilen bu şiirler, öz açısından tasavvuf edebiyatının, biçim açısından Türk halk edebiyatının etkisinde olan öğretici şiirlerdir. Yesevî, hikmetleriyle kısa zamanda Türkistan halkının, özellikle göçebe Türklerin gönlünde taht kurmuştur. Anadolu'nun Türkleşmesinde önemli payı olmuştur.